

Utbildningsinspektion i grundskolan Alftaskolan 7-9

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

1. Normer och värden
2. Kunskaper
3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete
6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde. Rapporten ger således inte en heltäckande beskrivning av all pågående utbildningsverksamhet inom enheten vid den aktuella tidpunkten.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter liksom jämförelser med jämförbara verksamheter är också betydelsefulla vid bedömningarna och för slutsatserna med krav på åtgärder och förbättringar. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl.

Beskrivning av Alftaskolan 7–9

Skolform	Antal elever/barn
Grundskola:	239
Särskola:	4

Alftaskolan 7–9 är belägen i tätorten Alfta i Hälsingland. Inom samma skolområde finns även en förskolklass och en grundskola med årskurs 1–6. Skolans huvudbyggnad uppfördes på 1950-talet och byggdes därefter till under 1970-talet.

Skolan tar emot elever från den intilliggande skolan och från tre skolor i närliggande mindre orter. Personalen utgörs av drygt 18 lärartjänster, vilket motsvarar drygt 7,5 lärare per 100 elever i grundskolan.

Vid skolan finns även fyra integrerade särskoleelever. När det gäller särskoleverksamheten beskrivs och granskas denna i inspektionens kommunrapport avseende Ovanåkers kommun.

Genomförandet av inspektionen i Alftaskolan 7–9

Skolverket sände den 13 juni 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektionsteamet med ansvar för inspektionen av Alftaskolan 7–9 har bestått av undervisningsrådet Per-Olof Artberg och experten Olaf Skinnars. Besök i Alftaskolan 7–9 genomfördes den 7 oktober 2003.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering till kommunen av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Alftaskolan 7–9, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem etc.

Vid inspektionen av Alftaskolan 7–9 genomfördes formella intervjuer med elever, föräldrar, lärare och rektorn. Dessutom besöktes bland annat lektioner.

Bedömning

Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanernas mål framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. I läroplanerna anges också att barn och elever skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön samt få ett reellt inflytande över utformningen av utbildningen. På samma värdegrund vilar verksamheten inom det offentliga skolväsendet för vuxna.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet med skolans värdegrund och läroplanernas mål att sträva mot.

Vid inspektionen av Alftaskolan 7–9 framkom att relationerna eleverna emellan och mellan elever och personal i huvudsak är goda. Inspektörerna möttes också av öppna och hjälpsamma elever. Inget klotter eller annan skadegörelse observerades. Lärarna uppger att huvuddelen av eleverna tar ansvar för sitt eget lärande och för miljön i skolan. Enligt eleverna lyssnar personalen på eleverna och respekterar deras uppfattningar.

I Alftaskolan 7–9 finns en hög ambition att på olika sätt och genom olika metoder förverkliga skolans värdegrund, men enligt rektorn pågår det inget systematiskt arbete kring dessa frågor. Informella diskussioner om normer och värden i personalgruppen förs dock inom arbetslagen. Enligt intervjuade elever förekommer kränkande behandling, men det är inte ett stort problem. De föräldrar som intervjuades uppger att eleverna känner sig trygga i skolan. Det finns vidare trivselregler, men dessa är utformade på olika sätt för eleverna i de olika arbetslagen. Enligt de intervjuade eleverna är reglerna ganska onödiga eftersom de ändå vet hur man skall bete sig.

I Alftaskolan 7–9 kan eleverna göra sin stämma hörd genom till exempel klassråd och elevråd. Lärarna uppger att de för närvarande inte ser så stora resultat av elevrådets arbete. De elever som inspektörerna intervjuade uppger däremot att elevrådets frågor förts vidare till rektorn och att detta gett resultat. Enligt de lärare och elever som intervjuades efterfrågar eleverna inte mer inflytande än det man redan har.

Sammanfattningsvis finner inspektörerna att skolans arbete med normer och värden ligger väl i linje med de nationella målen i läroplanen. Trots att inspektionen visat på goda resultat i dessa avseenden vill inspektörerna uppmärksamma skolan på vikten av en levande diskussion kring normer och värden och att såväl personal, elever som föräldrar därvid är delaktiga.

Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Målen för lärandet anges i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Alftaskolan 7–9 har inspektionen visat att eleverna kan arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra elever. Eleverna utvärderar sitt eget arbete bl.a. genom att skriva reflektioner i en kontaktbok. Varje månad ger läraren respons på vad eleverna skrivit, individuellt såväl som i helklass.

Lärarna arbetar inte medvetet med kursplanernas mål av sträva mot. Däremot uppger lärarna att skolan måste ge eleverna förutsättningar att nå kursplanernas mål att uppnå och diskussioner förs med eleverna om dessa mål.

I Alftaskolan 7–9 nådde knappt 69 procent av eleverna i årskurs 9 kursplanernas mål i alla ämnen läsåret 2001/02, vilket är nästan 6 procent lägre än för jämförbara kommuner. Skolan har vidare ett genomsnittligt meritvärde som ligger cirka 10 procentenheter lägre än genomsnittet i riket. År 2002 var andelen behöriga elever till gymnasieskolans nationella program 84,4 procent vilket är drygt 5 procent lägre än för jämförbara kommuner. Ser man till resultaten i SALSA¹ kan det konstateras att skolan 2001/02 låg under de resultat som kan förväntas med hänsyn till de olika bakgrundsfaktorer som modellen beaktar. Skolan redovisar dock en viss meritvärdeshöjning 2003 jämfört med året innan. Höjningen skall inte tolkas som en trend, eftersom värdet har fluktuerat de senaste åren. Lärarna uppger att resultaten varierar mellan olika ämnen men också mellan olika årskurser. Vidare uppger lärarna att det finns en osäkerhet om vilka krav som ställs för ett visst betyg och man efterlyser betygsdiskussioner med andra lärare. Även rektorn uppger att det kan råda en viss osäkerhet kring betygssättningen och att det är viktigt att tydliggöra vilka bedömningsgrunder som gäller. För att diskutera hur en rättvis och likvärdig betygssättning kan åstadkommas har skolan vid några tillfällen samverkat med en annan skola i kommunen.

Det går inte att ge någon entydig förklaring till de relativt låga resultaten. För att kunna vidta adekvata åtgärder för ökad måluppfyllelse är det därför en mycket angelägen uppgift för rektorn och personalen att tillsammans utreda och identi-

¹ För att få en mer nyanserad bild av skolors betygsresultat än enbart genom att tillhandahålla de faktiska betygsresultaten som skolor uppnår, har Skolverket utvecklat Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala SambandsAnalyser – SALSA. Verktöget jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska betygsresultat avseende "andel elever som uppnått målen" respektive "genomsnittligt meritvärde" med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer som föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

fiera orsakerna till de låga resultaten. Inspektörerna vill vidare påpeka vikten av en likvärdig och rättvis betygssättning och ser positivt på de ansträngningar som gjorts från skolans sida för att åstadkomma detta.

Sammanfattningsvis finner inspektörerna att möjligheten att bedöma resultaten då det gäller läroplanens mål respektive målen i de nationella kursplanerna är begränsad och därmed osäker. Systematisk dokumentation av elevers kunskapsutveckling och övriga framsteg saknas. Resultaten visar klart att särskilda insatser behöver göras i vissa ämnen för att ge varje elev tillräckliga förutsättningar att utveckla sitt eget lärande. Skolan har dock hittat former för elevernas utvärdering av sitt eget lärande, vilket enligt inspektörerna väsentligen ökar möjligheterna för eleverna att förbättra sina studieresultat.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med föräldrar, barn, elever respektive de vuxenstuderande i arbetet med att forma en god miljö för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Alftaskolan 7–9 är det vanligt att läraren planerar undervisningen i sin helhet, men att eleverna ibland får välja arbetssätt och arbetsform. Inflytandet varierar dock beroende på vad man för tillfället arbetar med. Vanligt är att eleverna fyller i och följer lärarens arbetsschema för det aktuella arbetsområdet.

I Alftaskolan 7–9 finns såväl klassråd som elevråd, men även samverkan i andra sammanhang förekommer, såsom i kioskråd, matråd och i skolans idrottsförening.

Inspektörerna tar i sig inte ställning till vilka former elevernas inflytande över det egna arbetet och för skolmiljön skall anta, men vill uppmärksamma lärarens skyldighet enligt läroplanen att tillsammans med eleverna planera undervisningen. Inspektörerna vill härvid framhålla vikten av att skolan utvecklar formerna för elevernas delaktighet så att såväl inflytande som ansvarstagande ökar, liksom elevernas motivation för detta. Inspektörerna vill härvid påpeka att en förutsättning för ett verkligt inflytande är att eleverna känner till målen för utbildningen samt att de får redskap för att utöva inflytandet. Samtidigt vill inspektörerna framhålla att Alftaskolan 7–9 aktiverar eleverna i olika grupper vilket sannolikt ökar det demokratiska inflytandet för eleverna.

Enligt rektorn pågår det inget systematiskt arbete kring värdegrundsfrågor vid skolan utan detta sker i det dagliga arbetet med eleverna. Rektorn uppger dock att fritidsledarna vid skolan arbetar med skolans elevstödjare och med s.k. kill- och tjejgrupper. Knutet till skolan finns vidare två elevassistenter som samarbetar med fritidsledarna i ett projekt som innebär bl.a. föräldrautbildning och "Projekt Charlie" (som är en metod för att bl.a. förebygga kränkande behand-

ling). Skolan har i förebyggande syfte även kontinuerliga träffar med representer från socialtjänsten.

Skolledningen och lärarna vid Alftaskolan 7–9 uppger att skolan upptäcker kränkande behandling främst via fritidsledarna och elevstöderna men också genom elevkontakter, elevobservationer, kontakter med föräldrarna samt via elevvårdsteamet och skolsköterskan. Skolans mobbningsteam består, utöver rektorn, av personer som aktivt arbetar med eleverna. Vid upptäckt av kränkande behandling samtalar personalen i det ansvariga arbetslaget med de inblandade eleverna. Även föräldrarna till den som utsatts för kränkande behandling kontaktas, men när detta sker beror på händelsernas art. Inspektörerna vill framhålla att det är av vikt att sådana kontakter tas skyndsamt. De föräldrar som intervjuades uppger att förekomsten av kränkande behandling vid skolan är låg.

Alftaskolan 7–9 har en mobbningsplan. I mobbningsplanen beskrivs hur skolan arbetar förebyggande mot mobbning på ett systematiskt och väl genomtänkt sätt. Där anges även att särskilda temadagar om mobbning och kamratskap genomförs. Planen beskriver också hur man skall gå tillväga när man har konstaterat att mobbning förekommer. Av planen framgår vidare att skolan kontaktar mobbarnas vårdnadshavare först när mobbningssituationen har upphört. Lärarna uppger att de känner till att de finns en handlingsplan mot mobbning, men de känner inte till hur den är utformad.

Sammanfattningsvis står arbetet i Alftaskolan 7–9 för en god psykosocial och fysisk arbetsmiljö i huvudsak väl i överensstämmelse med läroplanens riktlinjer för hur skolan skall främja värdegrunden. Skolan arbetar därvid bl.a. med att aktivera eleverna i olika arbetsgrupper för att stärka elevernas inflytande över skolans verksamhet. Inspektionen visar dock att arbetet med att successivt öka elevernas inflytande över och ansvar för det egna lärandet kan förbättras.

Inspektörerna har, inom ramen för denna inspektion, vidare funnit att det vid Alftaskolan 7–9 finns ett väl fungerande arbete mot kränkande behandling. Inspektörerna vill i sammanhanget peka på vikten av att skolans handlingsprogram mot kränkande behandling synliggör skolans arbete mot kränkande behandling och att det är viktigt att involvera såväl elever, personal som föräldrar i framtagandet av programmet.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå målen skall främst utformas av de lärande och personalen. I förskolan och skolan skall detta ske i samverkan med hemmen. De nationella läroplanerna, andra statliga bestämmelser och kursplanerna ger dock också vissa anvisningar för arbetet. Det finns riktlinjer för stöd, betygssättning och utvecklingssamtal, utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid, etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper och färdigheter barnen, ungdomarna och de vuxna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att närma sig målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

I Alftaskolan 7–9 återspeglas i undervisningen den kunskapssyn så som den uttrycks i läroplanen och enligt inspektörerna bedrivs en i huvudsak väl fungerande verksamhet. Underlaget för att uttala sig om detta är emellertid delvis otillfredsställande och inspektörerna finner att skolan ytterligare behöver utveckla arbetet med att gemensamt beskriva målen för lärandet i olika årskurser och planeringen för att nå dem. Därmed blir det klarare för både personal, elever och föräldrar, vad skolan strävar efter att eleverna skall lära.

I matematik och språk tillämpas nivågruppering. Läraren och eleven avgör tillsammans i vilken av grupperna eleven skall placeras. Enligt lärarna har åtgärden inneburit att eleverna blivit mer motiverade för t.ex. undervisningen i engelska och att ämnet upplevs som ”roligare”.

Vid skolan bedrivs en del utbildning i form av ämnesövergripande ämnesundervisning minst en gång per termin. Exempel på teman som genomförts är ”hörsel och ljud”, som integrerat ämnena biologi och fysik, och temat ”kärnfysik” i ämnena svenska och so. Även praktiskt-estetiska ämnen ingår i temaarbetet. Inspektörerna har visserligen inte granskat temaarbetet vid Alftaskolan 7–9 i särskild ordning, men ser allmänt att ämnesövergripande teman kan medföra att elevernas lust att lära utvecklas, liksom deras förmåga att förstå. Inspektörerna ser därför positivt på Alftaskolans ambition i detta avseende.

Inspektionen har visat att det vid skolan finns i huvudsak väl fungerande utrednings- och analysförfaranden för att identifiera och åtgärda elevers behov av särskilt stöd. Elevvårdskonferenser förekommer inte på Alftaskolan 7–9, men däremot finns det ett elevvårdsteam som gör bedömningar om åtgärder och resurser till elever i behov av särskilt stöd. Specialläraren skriver åtgärdsprogram (som kallas ”Individuell plan” på Alftaskolan 7–9) för elever som riskerar att inte nå målen. Vårdnadshavarna och eleven ges möjlighet att delta i upprättandet av planen. Eleverna uppger att de får stöd och föräldrar som inspektörerna intervjuade uppger att det är först på Alftaskolan 7–9 som ”det hänt något” i detta avseende.

Enligt inspektörerna arbetar skolan ambitiöst för att tillgodose stödet till elever i behov av särskilt stöd och inspektionen har inte visat annat än stödet tillgodoses. Inspektörerna vill dock uppmärksamma skolan på författningarnas krav att elevvårdskonferens skall sammankallas vid behov. Vidare skall förordningens begrepp ”åtgärdsprogram” användas i förekommande fall.

Lärarna vid skolan uppger att bedömning och betygsättningen av elevernas kunskaper sker med vägledning av betygskriterierna och genom observationer, inlämningsuppgifter, prov, tester och laborationer. Vissa år sätts blockbetyg och andra år sätts ämnesbetyg och under samma år kan olika klasser få antingen blockbetyg eller ämnesbetyg. Inspektörerna vill med anledning härav uppmärksamma skolan på att blockbetyg endast får sättas om undervisningen i no respektive so helt eller i huvudsak varit ämnesövergripande. Vidare vill inspektörerna peka på vikten av att elever och föräldrar får information inför varje nytt läsår om betyg kommer att sättas i ämnen eller i ämnesblock.

Inspektionen visar att eleverna relativt sällan gör studiebesök på arbetsplatser eller besöker t.ex. teater eller museum. Inspektörerna vill härvid uppmärksamma att alla som arbetar i skolan skall verka för att utveckla kontakter med kulturliv, arbetsliv och föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö.

Sammanfattningsvis är arbetssätten på Alftaskolan 7–9 i huvudsak goda för att stödja elevernas utveckling, såväl inom läroplanens olika kunskapsområden som för att främja socialt lärande. Ett behov av ökad samsyn föreligger dock. Genom att vidareutveckla arbetet med att lokalt tolka målen för utbildningen ser inspektörerna en möjlighet för skolan att skapa en för hela kollegiet gemensam referensram med utgångspunkt från läroplanens och kursplanernas mål att uppnå och mål att sträva mot.

Sättet att organisera lärandet i klasser och grupper ger vidare förutsättningar att nå de nationella målen. Det finns även väl fungerande rutiner, utrednings- och analysförfaranden för att identifiera och åtgärda elevers behov av särskilt stöd.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för barnomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre arbete. Sammantaget har dessa skyldigheter att se till att rätten till utbildning tillgodoses. Fristående huvudmän har motsvarande ansvar även om de inte alltid omfattas av målen och riktlinjerna för det offentliga skolväsendet.

Frågor som tas upp vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

För ledningen av Alftaskolan 7–9 finns det en rektor. Vid intervjutillfället hade rektorn varit anställd vid skolan i fyra månader och han har tidigare arbetat som gymnasiektor i en annan kommun.

De lärare som inspektörerna intervjuade uppger att rektorn varit anställd för kort tid för att de skall kunna avgöra om rektorn fullgör sin funktion som pedagogisk ledare. Han har sällan varit ute i verksamheten på skolan, men är ändå förtrogen med skolverksamhet i allmänhet. Rektor ser sig själv som pedagogisk ledare, men han har svårt att avgöra om han verkligen är det. Han ser sig som förebild för lärarna och har fått positiv feedback. Inspektörerna ser positivt på rektorns ambition att leda den pedagogiska utvecklingen vid skolan, men

finner det samtidigt angeläget att rektorn tydliggör för personalen hur han ser på sig själv som pedagogisk ledare och hur han omsätter det pedagogiska ledarskapet i praktiken.

För styrningen av verksamheten finns det en verksamhetsplan/arbetsplan. Inför verksamhetsåret 2003/2004 har rektorn tagit fram de lokala målen varvid han vägletts av nationella styrdokument, kommunens skolplan samt av den senaste verksamhetsplanen och kvalitetsredovisningen. Personalen gavs möjlighet att ge synpunkter på verksamhetsplanen innan den fastställdes och via personalen har även eleverna beretts möjlighet att komma med synpunkter. Efter läsårets slut gör personalen vid skolan en systematisk utvärdering av verksamheten varvid även elevernas utvärdering utgör ett underlag. Vid utvärderingen av målen föreslår lärarna åtgärder, alternativt revidering av mål. Resultatet av utvärderingen sammanställs i en ny kvalitetsredovisning. Rektorns ambition är att arbetslagen kontinuerligt skall utvärdera målen under året och vid behov revidera verksamhetsplanen.

I skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2002/03 kommenteras resultatet i förhållande till målen i verksamhetsplanen summariskt. Det är också oklart hur måluppfyllelsen fastställts. Beskrivningen av skolans åtgärder är knapphändig. Utöver utvärdering av målen innehåller kvalitetsredovisningen en sammanställning av betygsresultatet i årskurs 9 vårterminen 2003. Rektorn anger att arbetet med uppföljning och nästa kvalitetsredovisning kommer att göras mer systematiskt. Lärarna är osäkra på om de har tagit del av den senaste kvalitetsredovisningen.

Det är inspektörernas bedömning att det vid skolan pågår ett kontinuerligt förbättringsarbete samt att utvärderingsarbetet bedrivs systematiskt. Rektorns ambition är att aktivera lärarkollegiet i en kontinuerlig utvärdering av verksamheten, vilket inspektörerna ser mycket positivt på. Vad beträffar kvalitetsredovisningen ser inspektörerna denna som ett redskap för att synliggöra det faktiska utvecklingsarbetet vid skolan och för att systematiskt kunna bedriva effektiv kvalitetsförbättring. Enligt inspektörerna har dock kvalitetsredovisningen vid Alftaskolan 7–9 brister som tidigare kan ha försvårat ett systematiskt och framgångsrikt förbättringsarbete vid skolan. Vad i övrigt beträffar kommunens och skolornas kvalitetsredovisning hänvisas till inspektionens kommunrapport för Ovanåkers kommun.

Sammanfattningsvis finner inspektörerna att rektorn för Alftaskolan 7–9 tar ansvar för de övergripande funktionerna som beskrivs i läroplanen, och att verksamhetens ledning och administration fungerar så att utbildningsmålen kan nås. Inspektörerna finner det dock angeläget att skapa en ökad pedagogisk samsyn kring målen samt ett i övrigt tydligt pedagogiskt ledarskap.

Övergripande bedömer inspektörerna att ett ambitiöst och systematiska kvalitetsarbete påbörjats, vilket ger förutsättningar för en utveckling väl i linje med bl.a. läroplanens krav. Inspektörerna vill härvid peka på den roll det systematiska kvalitetsarbetet bör ha när det gäller att identifiera orsakerna till att elever inte når målen så att adekvata åtgärder kan vidtas. Det är vidare inspektörernas bedömning att skolans kvalitetsredovisning bör utvecklas så att den synliggör det faktiska förändringsarbetet.

Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Inom en viss utbildning skall det också finnas möjligheter för eleverna att individuellt göra val av kurser eller ämnen.

Granskningen gäller om möjlighet till utbildning ges i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till utbildning behandlas.

Alftaskolan 7–9 redovisar en lokalt beslutad fördelning av undervisningstiden i ämnena i relation till den nationella timplanen. Skolans timplan samordnas med de skolor vars elever fortsätter på Alftaskolan 7–9 efter årskurs 6. Eleverna har från årskurs 7 möjlighet att välja ett modernt språk och kan därvid välja mellan tyska, franska eller spanska.

Skolan har ett ambitiöst system för information, internt och riktat till elever och föräldrar. Elever och mentorer utbyter information via kontaktböcker, rektorn skriver ett veckobrev till personalen, mentorerna skickar ett veckobrev och rektorn utger ett månadsbrev till föräldrarna. Viss information finns också tillgänglig på skolans hemsida. De föräldrar som intervjuades är mycket nöjda med den information de får om skolan och om det egna barnet.

Sammanfattningsvis har eleverna vid Alftaskolan 7–9 oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, tillgång till den utbildning de har rätt till. Vidare finner inspektörerna att Alftaskolan 7–9 har väl utvecklade system för såväl intern som extern information.

Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Personalen i Alftaskolan 7–9 deltar i kompetensutveckling som anordnas såväl på skolan som i kommunen. De lärare som intervjuades uppger att den nedläggning i tid de får vid deltagande i kompetensutveckling inte alltid motsvarar utbildningens omfattning.

Omsättningen av personal vid skolan är låg. Även om flertalet lärare har pedagogisk utbildning saknas det trots allt behöriga lärare. Särskilt markant är detta när det gäller moderna språk där ingen av lärarna är behörig. Enligt elever som intervjuades har många olika lärare undervisat i tyska och spanska och eleverna anser att risken finns att skolan inte ger tillräckliga förutsättningar för eleverna att nå målen eller att erhålla betyget Mycket väl godkänd i moderna språk. Vidare uppger rektorn att undervisning i särskild undervisningsgrupp kan ha bedrivits av helt obehörig personal. Rektorn är medveten om att flera lärare vid skolan saknar utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Föräldrarna

uppges att personalen är lyhörd och deras uppfattning är att eleverna i huvudsak är nöjda med sina lärare.

Lokalerna ger goda förutsättningar för en trygg miljö och för lusten att lära. Det bör dock framhållas att skolan valt en modell som innebär att eleverna har hemklassrum, vilket ibland innebär att laborationer genomförs i lokaler som inte är avsedda för sådana ändamål.

Sammanfattningsvis är tillgången till materiella resurser god utifrån elevernas behov och med hänsyn till statens krav. Vidare har huvuddelen av personalen den kompetens som krävs för uppdraget och de erbjuds kompetensutveckling. Inspektörerna förutsätter dock att rektorn skyndsamt vidtar åtgärder för att tillförsäkra skolan den pedagogiska kompetens som krävs för att ge varje elev tillräckliga förutsättningar att utveckla sitt eget lärande.

Sammanfattande bedömning

Verksamheten i Alftaskolan 7–9 ligger väl i linje med de nationella bestämmelserna och målen för utbildningen. Personalen arbetar ambitiöst för att främja alla elevers lärande.

Skolverkets inspektörer anser dock att det finns utrymme för att utveckla verksamheten genom att

- skapa normer och förhållningssätt som gemensamt tas fram av elever, personal och föräldrar,
- systematiskt dokumentera elevers kunskapsutveckling,
- särskilda insatser behöver göras i vissa ämnen för att ge varje elev tillräckliga förutsättningar att utveckla sitt eget lärande,
- successivt öka elevernas inflytande över och ansvar för det egna lärandet,
- skapa en för hela kollegiet gemensam referensram med utgångspunkt från läroplanens och kursplanernas mål att uppnå och mål att sträva mot,
- i handlingsprogrammet mot kränkande behandling synliggöra skolans faktiska arbete mot kränkande behandling,
- tydliggöra rektorns pedagogiska ledarskap,
- förbättra det systematiska utvecklingsarbetet genom bl.a. kvalitetsredovisningen,
- vidta åtgärder för att tillförsäkra skolan den pedagogiska ämneskompetens som krävs för att ge varje elev tillräckliga förutsättningar att utveckla sitt eget lärande.

Datum	Ort
2004-01-16	Stockholm

Per-Olof Artberg

Olar Skinnars